

Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) is een veelbesproken begrip. In een groot aantal publicaties is zichtbaar geworden dat er vele definities zijn. Het gaat in ieder geval over het milieu, het welzijn van de werknemer en de kwaliteit van de sociale omgeving van de onderneming. Maar ook de aandacht voor meer ethische vraagstukken en de naleving van wet- en regelgeving worden tot het aandachtsgebied gerekend. Mede onder invloed van de film van Al Gore (*An Inconvenient Truth*) die in 2006 uitkwam ligt de laatste jaren het zwaartepunt weer wat meer op het milieu.

Daarnaast wordt de maatschappelijke relevantie van maatschappelijk verantwoord ondernemen expliciet aangetoond door een

groot aantal incidenten uit de recente historie, zoals Union Carbide (1984), Exxon Valdez (1989), Brent Spar (1995) en Probo Koala (2006).

Een toenemend aantal ondernemingen stelt jaarlijks een maatschappelijk verslag op. Er zijn belangrijke innovaties gedaan, zoals het gebruik van afval als grondstof, energiebesparingen en alternatieve brandstoffen. Daarnaast stellen ondernemingen gedragscodes op en stemmen die af met hun leveranciers. De toegenomen aandacht voor MVO betekent voor de directie van de onderneming een verbreding van het aandachtsgebied en het takenpakket. De vraag die vervolgens kan worden gesteld is: wat betekent dit voor de (raad van) commissarissen; moet er sprake zijn van toezicht op maatschappelijk verantwoord ondernemen? Deze vraag is voorgelegd aan 37 commissarissen die op het moment van selectie (medio 2005) gezamenlijk 114 commissariaten bij 59 beursgenoteerde ondernemingen vervulden. Aan deze 37 personen is in de vorm van stellingen (semigestructureerde interviews) een aantal toezicht houdende taken voorgelegd op het gebied van MVO. Daarbij zijn de Nederlandse Corporate Governance Code en de wet als uitgangspunt genomen en is voor de definiëring van MVO aansluiting gezocht bij de bestaande definities van de OECD.

In de wet (2:140 BW) staat onder meer dat de raad van commissarissen tot taak heeft toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Sinds 2003 is in de Code Tabaksblat een nadere invulling van het takenpakket van de raad van commissarissen vastgelegd. Een belangrijk aspect van dit takenpakket is het houden van toezicht op de risicobeheersing en de kwaliteit van de interne beheersing en interne controle in een onderneming. Daarbij wordt voornamelijk uitgegaan van de financiële kant van

Waard, D.A. de (2008)
Toezicht op Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.
Assen: Van Gorcum.

de zaak. Uitgangspunt voor het onderzoek is dat alle verschillende activiteiten die door de (raad van) commissarissen kunnen worden ondernomen, ook met een gerichte focus op de onderdelen van MVO kunnen worden uitgevoerd. Aan de commissarissen zijn vragen voorgelegd die gericht zijn op het belang van MVO, de invloed daarvan op het takenpakket van de raad van commissarissen, de informatiebehoefte terzake en de momenten waarop ingrijpen wordt overwogen. Uit dit onderzoek blijkt dat de geïnterviewde commissarissen MVO over het algemeen belangrijk vinden, maar bij veel van hen komt het op de tweede plaats. Centraal staan het financiële resultaat en de continuïteit van de onderneming, en

MVO wordt daarbij gezien als een belangrijke randvoorwaarde. Dit vertaalt zich naar de wijze waarop de commissarissen met hun informatiebehoefte op dit vlak omgaan. Waar financiële informatie veelal wordt omgeven door een stevig stelsel van interne en externe controles, wordt deze eis bij de informatie inzake de elementen van MVO niet gesteld. De geïnterviewde commissarissen hanteren geen vooraf vastgesteld normenkader ten aanzien van MVO. Veel van de commissarissen geven ook aan dat zij op het gebied van MVO niet deskundig zijn en bovendien ook over onvoldoende tijd beschikken om extra werkzaamheden op het gebied van MVO te verrichten. Ten slotte komt duidelijk naar voren dat men ook op het gebied van MVO worstelt met de taakafbakening tussen de raad van commissarissen en de raad van bestuur. In extreme situaties die een substantiële impact zullen hebben op het imago en mogelijk op de continuïteit van de onderneming zullen de commissarissen ingrijpen, maar bij een groot deel van hen leeft de verwachting dat extreme situaties zich niet zullen voordoen en dat ingrijpen vooral door de raad van bestuur zal plaatsvinden.

Op basis van dit alles verdient het aanbeveling om de Code Tabaksblat te heroverwegen, teneinde daarin ook de aandacht voor de niet-financiële prestaties van de onderneming op te nemen. Dit laatste is recentelijk in de Tweede Kamer besproken en het Ministerie van Economische Zaken buigt zich over dit vraagstuk. MVO is daarmee niet meer van de agenda weg te denken en dat is een goede zaak, maar er zal nog veel moeten gebeuren voordat hieraan het belang wordt toegekend dat het verdient.

DICK DE WAARD

Partner bij Ernst & Young Accountants